

בס"ד, כ"ט תשרי תשפ"ב

05 אוקטובר 2021

תיק 2-80002

החלטה בבקשת רשות ערעור

לביין	לביין	בעניין שבין התובעים
נתבע 2	נתבע 1 (ע"י נתבע 2)	

א. רקע

בתיק זה ניתן פסק דין ביום כ"ח בסיון תשפ"א (8.6.2021) על ידי בית הדין בבית שמש (להלן, בית הדין קמא) על ידי כב' הדיינים הרב אליעזר שנקולבסקי (אב"ד), הרב ניר ורגון והרב ידידיה לביא. הנתבעים הגישו בקשת רשות ערעור על פסק דין זה הועברה להכרעה. לצורך קבלת ההחלטה עיינתי בחומרים המצויים בתיק, ובכלל זה, כתבי התביעה וההגנה של הצדדים, שני פרוטוקולים של הדיונים, פסק הדין המנומק של בית הדין קמא, בקשת רשות ערעור מנומקת, תגובת התובעים לבקשת הערעור וכן מסמכים נוספים הנוגעים להתדיינות שהייתה בבית הדין קמא. עיינתי בעיון רב בכל מסמכי התיק ולהלן הכרעתי ונימוקיה.

ב. תמצית העובדות וטענות הצדדים בתיק

בתאריך 31.10.2003 נתנו התובעים לנתבע 1 ולנתבע 2 סך \$60,000 לצורך השקעה. הנתבעים היו אמורים לקנות בסכום זה נכסים בארצות הברית, להשביח אותם ולמכור אותם ברווח.

בין התובעים ובין נתבע 1 נחתם שטר עיסקא (להלן, השטר הראשון), כאשר נתבע 2 חתום עליו כעד. התובעים היום אמורים לקבל \$600 לחודש.

בתאריך 03.03.2004 השקיעו התובעים עוד \$100,000 כך שסך סכום ההשקעה הכולל עמד על \$160,000. נחתם שטר העיסקא חדש (להלן, השטר השני) על ידי התובעים ועל ידי נתבע 2, ונקבע שהתובעים יקבלו בכל חודש \$2000.

במשך 4 שנים שולמו התשלומים לתובעים כסדרם. כאשר בקשו התובעים בתחילת שנת 2008 את כל כספם בחזרה הם נדחו בלך ושוב על ידי הנתבעים. בהמשך הפכו התשלומים ללא סדירים לבסוף פסקו לגמרי.

עמוד 1 מתוך 5

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org ע"ר חס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

התובעים טענו שנאמר להם שיוכלו לקבל את כספם כולו בהתראה של 6 חודשים מראש. עוד טענו התובעים שנתבע מס' 2 הטיל מדי פעם אחריות על נתבע 1 וגם הבטיח למכור נכסים כדי לכסות את חובו. לטענתם בחודש דצמבר 2020 עמד חובם של הנתבעים על סך \$336,512.

עבור הנזקים שנגרמו להם התובעים ביקשו לפסוק להם סך \$100,000. ובסך הכל הם ביקשו לקבל \$420,512.

הנתבעים הודו בקבלת כל הכספים שהוזכרו בידי התובעים, וטענו כי העיכובים בהעברת הכספים לתובעים נבעו כתוצאה מנפילת שוק הנדל"ן בארצות הברית. עוד טענו הנתבעים כי מהרגע שעלתה הדרישה להחזר הכספים פגה הזכות של התובעים לקבל תשלומים חודשיים וכל הכספים ששולמו מאז היו החזר הקרן של החוב.

ג. הכרעת בית הדין קמא בתיק

בית הדין קמא קבע שמדובר בעיסקא במשמעותה ההלכתית שבה הצדדים שותפים לרווחים ולהפסדים במגבלות תנאי ההסכם. כמו כן, התובעים היו רשאים לדרוש את כספם בהתראה של ששה חודשים. הבנת בית הדין בלשון ההסכם מורה שהנתבעים יכולים להחזיר את הקרן לתובעים בכל רגע נתון ולסיים את העיסקא, וברור שלא ניתן לסיים את העיסקא מצד הנתבעים ללא החזרת הקרן. הדברים הולמים את דברי השולחן ערוך (יו"ד קעז, לו) שיחיד המקבל עיסקא לזמן קצוב יכול לחזור בו כדין פועל שחוזר בחצי יום, אך התנאי הוא תשלום הקרן והרווחים עד אותו הזמן. בית הדין קבע עוד שמשמעותו של ההסכם היא שגם אם יהיו רווחים וגם אם יהיו הפסדים בעיסקא יוכל המשקיע למשוך את כספו בהתראה של ששה חודשים.

במקרה זה בקשו התובעים את כספם בתחילת שנת 2008 והיו זכאים לקבל את כספם כעבור ששה חודשים. הנתבעים לא נענו לבקשת התובעים אלא השיבו סכומים קטנים באופן לא סדיר. יותר מזה במהלך כל הזמן לא הגדירו הנתבעים את התשלומים שהעבירו לתובעים כהחזר הקרן של ההלוואה. טענה זו עלתה לראשונה רק בכתב ההגנה שהכינו הנתבעים. בהסתמך על הפוסקים בסוגייה התלמודית המכונה בפי הפוסקים סוגיית "סיטראי" דחה בית הדין טענה זו של הנתבעים וקבע כי התשלומים שהועברו היו על חשבון הרווחים מהעיסקא.

בית הדין נדרש לסעיף בשטר העיסקא הקובע שהנתבעים יוכלו לבחור במסלול של חלוקת הרווחים או הפסדים בין המלווה והלווה, בתוספת שבועה, או בתשלום קבוע של \$2000 למלווה ללא שבועה. בית הדין הביא את דעת הפוסקים שכאשר ידוע לכל שההשקעה הפסידה אין צורך בשבועה על ההפסדים. בית הדין קבע שאף שידוע שבשנת 2008 הייתה נפילה בשוק הנדל"ן בארצות הברית אולם אי אפשר בשום פנים לקבוע שהיו הפסדים בכל התקופה, ולכן הנתבעים לא נפטרו מהחובה להישבע כדי לטעון שהיו הפסדים וממילא עליהם לשלם \$2000 לכל חודש גם בתקופה זו. עוד קבע בית הדין שמלשון ההסכם לא ניתן לקבוע שעצם בקשת התובעים לקבלת כספי ההשקעה שוללת את זכותם לקבל את הרווחים עד לחזרתה המלאה של ההשקעה.

עמוד 2 מתוך 5

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org 580120780 ע"ר חס' beitdin@erezhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

לאור ההחלטות הללו והחישובים שעשה כבוד בית הדין חייב בית הדין את הנתבעים בסכום של \$306,512, על פי החלוקה הבאה בין שני הנתבעים:

1. נתבע 1 ישלם לתובעים סך \$153,256 התשלום יבוצע תוך 30 יום מהמועד הנקוב על גבי פסק הדין

2. הנתבע 2 ישלם לתובעים סך \$153,256. התשלום יבוצע תוך 30 יום הועד הנקוב על גבי פסק הדין

3. היות וכל אחד מן הנתבעים ערב לחובו של חברו, במידה ואחד מן הנתבעים לא ישלם את הני"ל תוך 60 יום מיום פסק הדין הרי שניתן לגבות את הסכום הכולל \$306,512 מכל אחד מן הנתבעים.

הנתבעים טענו שתי טענות על פסק הדין, נדון בשתייהן.

ד. טענות הנתבעים בעניין מעמדו של נתבע 2

המערערים טענו כי שגה בית הדין כאשר קבע שנתבע 2 אחראי לחוב הן מדין בעל חוב והן מדין ערב. וטענו כי הוא אינו קשור לחוב, לא כבעל חוב ולא כערב.

מסירת התשלום הראשון של תובעים לנתבעים נעשתה בתאריך 31.10.2003 התובעים העבירו לנתבע 1 \$60,000. נתבע 1 חתם על השטר הראשון ואלו נתבע 2 ו[אדם אחר] היו עדים לאותו מעמד.

כעבור חמישה חודשים נחתם השטר השני על ידי נתבע 2 ונמסרו לו \$100,000. לטענת הנתבעים הסיבה שנתבע 2 חתם על השטר השני היא משום שנתבע 1 לא היה אז בארץ.

בגב השטר השני נכתב "אני [התובע] נתתי בהיתר עיסקא לנתבע 1 \$160,000 בדיעה שהכסף מובטח על ידי חברה שבבעלות [נתבע 2] ו[נתבע 1] רק מיופה כח בחברה ו[נתבע 2] ידאג להחזיר הכסף כאילו זה כספו בעזרת השם ובלי נדר".

על כן סבורים המערערים כי שגה בית הדין בקבעו כי נתבע 2 אחראי לחוב הן מדין בעל חוב והן מדין ערב.

דיין: שאלת מעמדם של שני הנתבעים נדונה בישיבה הראשונה של כב' בית הדין קמא. בית הדין התייחס לעובדה שבשטר הראשון כתוב שנתבע 1 קיבל סך \$60,000 ונתבע 2 חתם על השטר כערב. בשטר השני נוסף כתוב במפורש שאת סך \$160,000 הכוללים גם את ההשקעה הראשונה וגם את השנייה, קיבל נתבע 2. אלה שני השטרות המחייבים בעיסקא זו. הצהרתו של התובע על דף נפרד (גם אם הוא מאחורי דף ההסכם) אינה מעלה ואינה מורידה דבר, כיוון שהיא לא נכתבה כהסכם משפטי ואינה מחייבת לשום דבר עניין. יתירה מזו, בהצהרה של התובע בגב השטר השני נכתב שהכסף מובטח על ידי נכסים בחברה השייכת לנתבע 2, ו"נתבע 2 ידאג להחזיר את הכסף כאילו זה

עמוד 3 מתוך 5

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org www.beitdin@erezhemdah.org ע"ר חס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

כספו". בהחלט ניתן לפרש שמדובר כאן בהתחייבות אישית של נתבע 2 שהחוב יוחזר במלואו. הסיבות "בעזרת ה' ובלי נדר" מלמדת רק שלא מדובר על נדר, אולם, התחייבות ממונית יש ויש. לסיכום החלטת בית הדין בדיון הראשון שנתבע 2 הוא אחד החייבים הייתה מחויבת על פי שני שטרי העיסקא שהוגשו לבית הדין (גם אם נושא הערבות לא סודר כראוי עובדה זו אין לה משמעות באירוע שלפנינו), ועל כן אני דוחה לגמרי ערעור הנתבעים בנקודה זו.

ה. טענות הנתבעים בנושא מהות ההחזרים

המערערים טענו כי בית הדין קבע בקביעתו כי התובעים היו זכאים לקבל את הרווחים לאחר שביקשו בחזרה את כספם, וכן בקביעתו שהתשלומים שהעבירו הנתבעים לתובעים לאחר בקשת ההחזר היו עבור הרווחים ולא עבור הקרן. הנתבעים טענו כי העובדה שלא כתבו בתכתובת הוואצאפ שהתשלומים הם עבור החזר הקרן אינה מעידה שהתכוונו לשלם את הרווחים, וכן שהיה על בית הדין לדבר בטלפון עם נתבע 1 שלא הופיע לדיונים, לטענת נתבע 2, נתבע 1 אמר לתובעים בטלפון כי התשלומים הם עבור החזר הקרן. הנתבעים אף טענו שהיה על בית הדין להשביע את הנתבעים על טענתם שהיו הפסדים או לבצע חקירה בעניין זה.

דיון: אחר בקשת המחילה יש כאן לעניות דעתי אי הבנה של הנאמר בפסק הדין. בית הדין הסביר בהרחבה, כי על מנת לסיים את תנאי העיסקא היה על הנתבעים להשיב את הכסף. וזאת על פי הכתוב בשטרי העיסקא: "כל זמן שלא אחזיר המעות כנ"ל הם בידי בעיסקא הנ"ל".

על פי דברי הנתבעים, לאחר שהתובעים ביקשו את כספם בחזרה הם הפסידו את זכותם לרווחים גם אם הנתבעים יעכבו את החזר הקרן במשך שנים רבות (כפי שאכן היה). הדבר אינו הגיוני בעליל וחשוב מכך, נוגד את לשונו המפורשת של ההסכם, ולכן, אני דוחה טענה זו.

בהינתן שהנתבעים היו חייבים גם קרן וגם עבור הרווחים – קבע בית הדין כי על פי ההלכה זכותו של המלווה לקבוע עבור מה הוא קיבל את תשלום מהלווה, וכן התובעים טענו כי החליטו לקבל את התשלומים עבור הרווחים, וממילא נדחתה טענתם של הנתבעים גם בעניין זה.

לגבי הטענה כי היה על בית הדין להשביע את הנתבעים על טענתם שהיו הפסדים – בשני שטרי העיסקא נכתב כך:

ובפירוש הותנה שכאשר ארצה ליתן [לתובע] מחלקו בריוח סך \$2000 לכל חודש אזי גם אם ארויח הרבה אין לבעל השטר עלי שום שבועה...

רק שאני מחויב להודיע לו בכל חודש אם לא יהיה ריוח וכ"ש הפסד ח"ו, וכשלא אודיע לו אזי שתיקה כהודאה שהיה ריוח כנ"ל.

כלומר, הנתבעים נאמנים לטעון שהיו הפסדים או רווחים בחודש מסוים רק עם יודיעו על כך לתובעים באותו חודש. אם לא יודיעו בכל חודש – אזי שתיקה כהודאה שהרווחים היו בשיעור

עמוד 4 מתוך 5

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org www.beitdin@erezhemdah.org ע"ר חס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

שנקבע – 2000\$ לחודש. לא נטען שהודעות על הפסדים נשלחו לתובעים בזמן אמת ולכן הנתבעים איבדו את זכותם לטעון שהיו הפסדים או רווחים נמוכים יותר.

ו. החלטות

1. בקשות רשות הערעור נדחות.
2. אין צו להוצאות.
3. נתבע 1 חייב לשלם לתובעים סך 153,256\$. התשלום יבוצע תוך 30 יום מהתאריך הנקוב על החלטה זו.
4. נתבע 2 חייב לשלם לתובעים סך 153,256\$. התשלום יבוצע תוך 30 יום מהתאריך הנקוב על החלטה זו.
5. היות וכל אחד מהנתבעים ערב לחובו של חברו, במידה ואחד מהנתבעים לא ישלם את כל החוב המוטל עליו הנ"ל תוך 60 יום מהתאריך הנקוב על החלטה זו, אזי הנתבע השני יהיה חייב לשלם בתוך 14 יום נוספים את יתרת החוב כך שהנתבעים יקבלו בסך הכל \$306,512.

כ"ט תשרי תשפ"ב, 05 אוקטובר 2021

בזאת באתי על החתום

הרב אהרן כ"ץ, אב"ד

עמוד 5 מתוך 5

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 Jerusalem P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org ע"ר חס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois